

Εμπορικό Ισοζύγιο –Συναλλαγματική πολιτική –Κίνηση Κεφαλαίων

Κυρίες και Κύριοι καλησπέρα σας,

Κατ' αρχάς, θα ήθελα να ευχαριστήσω την συντονιστική επιτροπή του MAXΩME και ιδιαίτερα τον φίλο Γιάννη Τόλιο για την τιμή που μου κάνατε να πω δύο λόγια ενώπιόν σας για το ζωτικό οικονομικό θέμα του διεθνούς εμπορικού ισοζυγίου της χώρας μας και τις συνέπειες του στην συναλλαγματική πολιτική και στην διεθνή κίνηση κεφαλαίων.

Έχω στη διάθεση μου 15' λεπτά να αναπτύξω ένα θέμα τόσο σημαντικό που θεωρώ ότι συνιστά την Αχίλλειο Πτέρνα της ελληνικής οικονομίας. Γι αυτό θα επικεντρωθώ στα καίρια σημεία που το κατέστησαν από τις πολιτικές ηγεσίες των τελευταίων σαράντα χρόνων- μαζί με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ανώνυμης πολυμετοχικής εταιρίας της Τράπεζας της Ελλάδος- τα αυστηρώς απαγορευμένα θέματα προς δημόσια συζήτηση και ενημέρωση του πολίτη.

Πίσω από το δράμα των μεγάλων χρηματοοικονομικών θεμάτων του διεθνούς εμπορίου και των συναλλαγών βρίσκονται πολύπλοκα οικονομικά θέματα, τα οποία απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή στην ανάλυση και την κατανόηση τους. Κι αυτό, διότι είναι το επίκεντρο ιδεολογικής διαμάχης και η αρένα πολιτικής πίεσης από οικονομικούς ομίλους, πολυεθνικές επιχειρήσεις και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία συνιστούν το *conduit* της παγκοσμιοποίησης.

Τα επιχειρήματα εκτείνονται σε ευρύ και ποικίλο πεδίο, από τη θεώρηση ότι σήμερα οι ισχυρές οικονομικώς βιομηχανικές χώρες με την προσήλωση στην εφαρμογή των κλασικών αρχών της *laissez-faire* οικονομίας του 18^{ου} αιώνας χρησιμοποιούν το *διεθνές εμπόριο* για την εκμετάλλευση των αδύναμων και υποανάπτυκτων κρατών του κόσμου, ενώ τα επιχειρήματα του νεοφιλελευθερισμού διατείνονται ότι το ελεύθερο εμπόριο οδηγεί στην δραστήρια και επαρκή χρήση των παραγωγικών πόρων μιας χώρας, με συνέπεια την οικονομική της ευημερία.

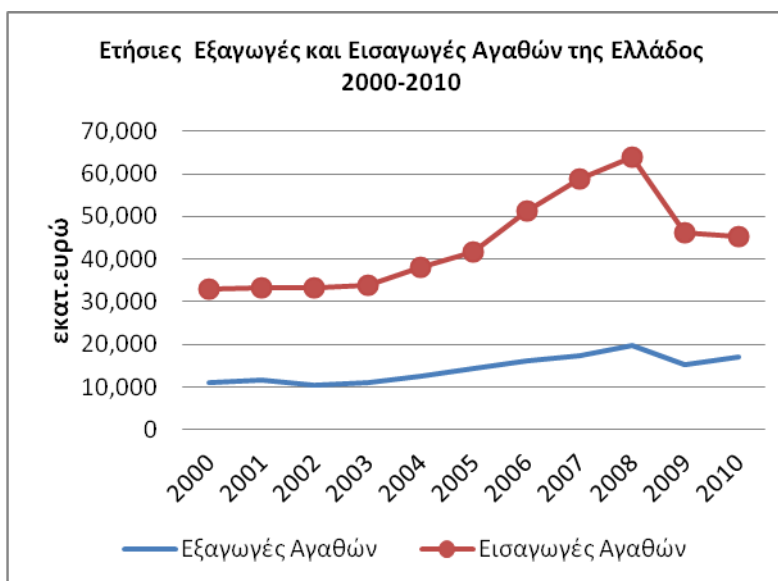
Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα από το 2010 με την υπογραφή των Μνημονίων της εθνικής υποτέλειας βιώνει μια οικονομική συντριβή, που έχει πλέον μετατραπεί σε ανθρωπιστική κρίση με στρατιές ανέργων καθώς η κοινωνία διαρκώς εξαθλιώνεται και οδηγείται στην απελπισία λόγω των άκριτων μέτρων λιτότητας που έχουν επιβληθεί από τη διεθνή αρμοστέια, την *τρόικα*. Το ΑΕΠ έχει καταρρεύσει στο επίπεδο των 181 δις ευρώ στα τέλη του 2013 (-25% από το 2008) και δεν υπάρχει «φώς στο τούνελ». Γι αυτό η κυβέρνηση με την νεοφιλελεύθερη πολιτική της συσκότισης προσπαθεί να αποκρύψει την αλήθεια με αλχημείες στα στατιστικά στοιχεία.

Ως αποτέλεσμα, για να υπάρχει μια καθαρή εικόνα παρατίθενται κατωτέρω στοιχεία των τρεχουσών συναλλαγών και του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδος της δεκαετίας 2000-2010. Είναι εμφανές ότι το *εμπορικό ισοζύγιο* αποτελεί τον σημαντικότερο λογαριασμό του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (υπερδιπλάσιο του ισοζυγίου υπηρεσιών) κι αποτελεί συντελεστή της μαθηματικής εξίσωσης που απαρτίζει τον διεθνώς αποδεκτό ορισμό του ΑΕΠ ¹ ενός κράτους.

Για την *ανοικτή* κι *ατίθαση* οικονομία της Ελλάδος είναι ιδιαίτερα σημαντικός, διότι ως αναλογία του ΑΕΠ η χώρα μας έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά εξάρτησης της οικονομικής της ανάπτυξης από το εξωτερικό, είτε υπό μορφή επενδύσεων μέσω κεφαλαιακών αγαθών, ή των αναγκαίων καταναλωτικών αγαθών, πράγμα που σημαίνει ότι η σύγχρονη Ελλάδα με τους ανεκδιήγητους πολιτικούς της απέτυχε οικτρά να γίνει οικονομικώς *αυτάρκης*. Ήτοι, ενέργησε διαμετρικώς αντίθετα με τις αρχές του φιλόσοφου της καθολικής γνώσης, του Αριστοτέλη.

¹ Υπό την μορφή μαθηματικής εξίσωσης, $ΑΕΠ = C + I_p + G + (X - E)$ όπου C=κατανάλωση, I_p =ιδιωτική επένδυση, G=κυβερνητικές δαπάνες, X = εξαγωγές, και E = εισαγωγές.

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2000-2010
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ													
εκατ. ευρώ		-10,595	-10,495	-10,221	-9,887	-10,717	-15,677	-23,667	-32,393	-34,797	-25,818	-24,048	-208,315
(1+2+3+4)													
1	Εμπορικό Ισοζύγιο	-21,928	-21,611	-22,709	-22,644	-25,436	-27,547	-35,286	-41,499	-44,049	-30,767	-28,280	-321,756
	Εξαγωγές Αγαθών	11,097	11,545	10,434	11,114	12,653	14,201	16,154	17,446	19,813	15,318	17,082	
	Εισαγωγές Αγαθών	33,026	33,156	33,142	33,757	38,089	41,748	51,440	58,945	63,862	46,085	45,361	
2	Ισοζύγιο Υπηρεσιών	8,711	9,150	10,755	11,498	15,467	15,497	15,337	16,592	17,136	12,640	13,230	146,013
	Εισπράξεις									34,066	26,983	28,477	
	Πληρωμές									16,930	14,343	15,229	
3	Ισοζύγιο Εισοδημάτων	-955	-1,891	-2,073	-2,597	-4,377	-5,676	-7,118	-9,077	-10,643	-8,984	-9,228	-62,619
	Εισπράξεις									5,573	4,282	3,791	
	Πληρωμές									16,216	13,267	13,019	
4	Ισοζύγιο Τρεχουσών Μεταβιβάσεων	3,577	3,857	3,806	3,856	3,629	2,049	3,400	1,591	2,759	1,293	230	30,047
	Εισπράξεις									6,882	5,380	4,654	
	Πληρωμές									4,124	4,088	4,455	

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία περιόδου 2000-2011. Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας και Έκθεση του Διοικητού, Τράπεζα της Ελλάδος.

Όπως απεικονίζεται στον πίνακα και το γράφημα των ετήσιων εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών, το ισοζύγιο υπήρξε χρονίως ελλειμματικό με συνέπεια το συνολικό έλλειμμα να ανέλθει κατά την περίοδο 2000-2010 άνω των 320 δις ευρώ, εκ των οποίων το 25% περίπου αφορούσε κρατικές δαπάνες, ιδίως εξοπλιστικές, διότι τα υποβρύχια που γέρνουν και τα ελικόπτερα που δεν πετούν δεν παράγονται στο εσωτερικό, αλλά στο εξωτερικό και απαιτούν συνάλλαγμα.

Έτσι η χώρας μας, με τη μεγαλομανία και την εμφανή επιπολαιότητα των πολιτικών ηγετών της, εάν δεν συντρέχει κάποιος άλλος λόγος, ενήργησαν σύννομα με την δημοφιλή ρήση «του ξυπόλυτου στα αγκάθια». Οι εκσυγχρονιστές της κυβέρνησης Σημίτη, με την ολέθρια ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ, όντως τα μπέρδεψαν για τα καλά και «βάλανε την άμαξα μπροστά και πίσω το άλογο» κι εν συνεχεία διαπίστωσαν ότι το άλογο δεν προχωρούσε. Και όχι μόνο· το άλογο είχε ήδη γονατίσει από το διπλό φορτίο χρέους, του δημοσίου και του διεθνούς.

Για μια αδύναμη οικονομία, όπως της Ελλάδος, με τόσες πολλές *δομικές* ανισορροπίες, υπό το βάρος των 'χρόνιων' *διδύμων ελλειμμάτων*, του δημοσιονομικού και του ισοζυγίου των διεθνών πληρωμών ήταν αναμενόμενο ότι με την ένταξη σε μία νομισματική ζώνη με *αμετάκλητη ισοτιμία* η οικονομία της να μεταβληθεί σε παρασιτική. Ήταν εμφανές ότι η χώρα για την αντιμετώπισή τους θα οδηγείτο σε συνεχή δανεισμό, λόγω έλλειψης δημοσιονομικής ενοποίησης.

Οι έλληνες ατυχώς σαγηνεύτηκαν από την όψη του ευρώ κι από τα φαινομενικά οφέλη ενός ισχυρού νομίσματος που με την πάροδο του χρόνου μετατρέπονται σε μια φαντασιοπληξία. Παρομοίως, η πολιτική ηγεσία είχε υπνωτισθεί και δεν άνοιξε ορθάνοικτα τα μάτια της για να δει την επιδείνωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου καθώς διπλασιάστηκε μέσα σε μόνο έξη χρόνια από την ένταξη στην Ευρωζώνη (από 22 δις € το 2002 σε 44 δις € το 2008).² Εν συνεχεία το αιφνίδιο σοκ της χρηματοπιστωτικής κρίσης έκανε εμφανή 'τα γυάλινα πόδια' της ελληνικής οικονομίας, που θρυμματίστηκαν μέσα στη καταιγίδα της ύφεσης και του χρέους.

Αποκρύπτοντας επιμελώς οι θιασώτες του ευρώ τα σοβαρά οικονομικά μειονεκτήματα της ένταξης της Ελλάδος στη ζώνη ενός ενιαίου νομίσματος, εκθείασαν μόνο το σύνδρομο της ανωτερότητας του 'ευρωπαϊού' και τα πιθανά ψυχολογικά οφέλη της ενίσχυσης του αισθήματος της αλληλεγγύης και της ευρωπαϊκής προοπτικής! Αγνόησαν το γεγονός, ότι επρόκειτο για μια ιστορική απόφαση, η οποία θα άλλαζε άρδην τη φυσιογνωμία και την οικονομική διαδικασία της Ελλάδος, με δυσάρεστες επιπτώσεις της 'άωρου' ένταξης στη ζωή του λαού μας.

Κι αυτό, διότι η ένταξη στην Ευρωζώνη συνεπάγονταν την απεμπόληση του δικαιώματος της έκδοσης και του καθορισμού της συναλλαγματικής ισοτιμίας του νομίσματος μας, κι αυτό σήμαινε την εκμηδένιση της νομισματικής πολιτικής της χώρας. Δεδομένου ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα αποτελούσε πλέον με την πενιχρή κλειδα του 2.6% μέρος του Ευρωσυστήματος, που θα απαρτίζετε από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των χωρών της Ευρωζώνης.

Η πολιτική ηγεσία και οι οικονομικοί επιτελείς της θα πρέπει να γνώριζαν ότι από την εποχή της Συμφωνίας της Bretton Woods το 1944, η οικονομική θεωρία ισχυρίζεται ότι μία χώρα χωρίς συναλλαγματική ευελιξία, χωρίς μια ανεξάρτητη νομισματική αρχή που εκδίδει το δικό της εθνικό νόμισμα, και χωρίς μεγάλης κλίμακας δημοσιονομικές μεταβιβάσεις κεφαλαίων από τα πλεονασματικά κράτη στα ελλειμματικά, αιφνίδια και ασυμμετρικά πλήγματα στην οικονομία της, όπως αυτά τις κρίσης του 2008, ενδέχεται να την οδηγήσουν σε χρεοκοπία.

Δεν είναι εύλογο να διερωτηθούμε, μα πως δεν γνώριζε η πολιτική ηγεσία του τόπου ότι η συνεργασία των κρατών ενώ εμφανίζεται καλοπροαίρετος και αμοιβαία, στο *διεθνές εμπόριο* και ροές κεφαλαίου οι διεθνείς σχέσεις των κρατών είναι συχνά ανταγωνιστικές και εκφράζουν την σύγκρουση συμφερόντων. Όμως, η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να γνώριζε ότι η ένταξη μιας χώρας σε μια ζώνη ενός ενιαίου νομίσματος, χωρίς την δημοσιονομική ενοποίηση διευκολύνει και επαυξάνει το διεθνές εμπορικό ισοζύγιο της ισχυρής και καθαρώς εξαγωγικής χώρας. Αυτή έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων κρατών-μελών του κοινού νομίσματος, διότι καταγράφει συνεχή πλεονάσματα, και ως συνέπεια, τα διαρκή πλεονάσματα της εξαγωγικής χώρας αντιστοιχούν στα διαρκή ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών των εισαγωγικών χωρών, διότι το παιχνίδι του διεθνούς εμπορίου είναι αθροιστικώς μηδενικό (*zero-sum game*).

Κι αυτή η χώρα δεν είναι άλλη από την ισχυρή Γερμανία, η οποία επιμελώς εφαρμόζει με αδιάρρηκτη συνέπεια ένα σύστημα *νεομερκαντιλισμού*. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πεμπτοσύνη της πολιτικής της Γερμανίας, πάντοτε υπήρξε η προώθηση της *βιομηχανικής παραγωγής*. Αυτός ο μείζων σημασίας στόχος, αποτελούσε την αιχμή του δόρατος της οικονομικής της ανάπτυξης

² Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου από τα 44 δις € το 2008 μειώθηκε δραματικά στα 17 δις € το 2013, λόγω της εσωτερικής υποτίμησης των εισοδημάτων που επέφεραν τα άκριτα μέτρα λιτότητας της τρόικα. Ως συνέπεια, οι εισαγωγές από 64 δις € το 2008 κατέρρευσαν στα 40 δις το 2013, ενώ οι εξαγωγές ελάχιστα βελτιώθηκαν.

από την εποχή του Friedrich List, του διαμορφωτή του εθνικού συστήματος της γερμανικής βιομηχανίας και του πολέμιου των αφηρημένων και ατεκμηρίωτων εννοιών του Adam Smith. Οι Γερμανοί αξιωματούχοι είχαν προ πολλού κατανοήσει ότι η ευμάρεια του έθνους επιτυγχάνεται με την εφαρμογή του θεμελιώδους αξιώματος του μερκαντλισμού, ότι «*υπάρχει ένα ιδιόμορφο οικονομικό πλεονέκτημα στο κράτος που έχει θετικό εμπορικό ισοζύγιο και αντιθέτως ένας σοβαρός οικονομικός κίνδυνος το διατρέχει, όταν το εμπορικό του ισοζύγιο είναι αρνητικό.*»

Η διαχρονική αλήθεια του αξιώματος του μερκαντλισμού ότι τα πλεονεκτήματα του διεθνούς εμπορίου είναι κατεξοχήν εθνικά και είναι απίθανο να ωφελήσουν τον κόσμο συνολικά επαληθεύτηκε για άλλη μια φορά. Κι αυτό ισχύει διότι «το παιχνίδι του διεθνούς εμπορίου είναι μηδενικού αθροίσματος» -ιδιαίτερα σε μια νομισματική ένωση με κοινό νόμισμα και αμετάκλητη ισοτιμία - με αποτέλεσμα το επίτευγμα του θετικού ισοζυγίου ενός κράτους να επιτυγχάνεται εις βάρος κάποιου άλλου. Μ' άλλα λόγια, με βάση την επιστήμη και την εμπειρία είναι αδύνατον να υπάρξει μια νομισματική ένωση με αμετάκλητη ισοτιμία που να λειτουργεί με κανόνες που ωφελούν από κοινού όλα τα κράτη - μέλη. Ήτοι, η διατυμπάνιση της κοινοτικής αλληλεγγύης και της ταυτόχρονης επίτευξης της γενικής ευημερίας των κρατών-μελών είναι ένας μύθος, απλά αντί πολέμου, η αρπαγή του πλούτου σήμερα στην Ευρωζώνη γίνεται ειρηνικά.

Το πιο ισχυρό κράτος της «αλληλέγγυας ένωσης» η Γερμανία, είχε την εμπειρία και την επίγνωση ότι το εμπορικό ισοζύγιο αποτελεί τον καίριο λογαριασμό του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ενός κράτους. Και ανελλιπώς επιτυγχάνει πλεονάσματα, αξιοποιώντας άριστα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της βιομηχανίας της, σε βαθμό τα 2/3 των εξαγωγών της Γερμανίας να απορροφώνται από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης τα οποία επιβαρύνονται με τα αντίστοιχα ελλείμματα. Το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών αντιστοιχεί με την καθαρή ξένη επένδυση στο ΑΕΠ της χώρας, και το διαρκές έλλειμμα υποδηλώνει ότι η χώρα είναι ένας χρόνιος διεθνής οφειλέτης, που συν τω χρόνο θα συντριβεί από τις πληρωμές των τόκων και των χρεολυσίων.

Ήταν λοιπόν φυσικό, συν τω χρόνω, να καταλήξουμε να κολυμπούμε σε μια απέραντη θάλασσα εξωτερικού χρέους που η αρνητική Διεθνής Επενδυτική Θέση της Ελλάδος υπερβαίνει τα 213 δις € ευρώ στα τέλη του 2013³, μέγεθος που ξεπερνάει το 100% του ΑΕΠ! Πλην όμως, ένα κράτος δεν μπορεί «χρονίως» να εξαρτάτε από διεθνή δανεισμό. Σε τελική ανάλυση, θα ήταν ευχής έργο, έστω και καθυστερημένα, με τόνους μετανοίας η πολιτική ηγεσία να ανακάλυπτε την αλήθεια και να διαπραγματευόνταν την έξοδο της χώρας από την Ευρωζώνη, και την επιστροφή στην έκδοση εθνικού νομίσματος και ανεξάρτητης νομισματικής πολιτικής, διότι η ένταξη μας οδήγησε στον οικονομικό όλεθρο και σε δανειακές συμβάσεις κοινωνικής εξαθλίωσης.

Συνοψίζοντας, η σημασία της διατήρησης του κυριαρχικού δικαιώματος της έκδοσης του εθνικού νομίσματος και της πίστωσης γίνεται αμέσως αντιληπτή, όταν γυρίσουμε το ρολόι του χρόνου πίσω, για να θυμηθούμε τις απόψεις ενός πολιτικού που διακυβέρνησε τη χώρα του επί 21 χρόνια. Ο σπουδαίος αυτός πολιτικός ανήρ μας έδωσε την ακόλουθη πολύτιμη συμβουλή: ⁴

“Απαξ ένα έθνος εκχωρήσει τον έλεγχο του νομίσματος και της πίστωσης, δεν έχει σημασία ποιος θεσπίζει τους νόμους του κράτους. Η τοκογλυφία, άπαξ και επικρατήσει, θα συντρίψει οποιοδήποτε έθνος. Μέχρι να επανέλθει ο έλεγχος της έκδοσης του χαρτονομίσματος και της πίστωσης στην κυβέρνηση και αναγνωριστεί ως η πιο περίοπτη και ιερή ευθύνη, όλες οι συζητήσεις για εθνική κυριαρχία του Κοινοβουλίου και της δημοκρατίας είναι ανώφελες και μάταιες”.

Σας ευχαριστώ, Σπύρος Λαβδιάτης, Αθήνα 14 Μαρτίου 2014

³ Τράπεζα της Ελλάδος, Διεθνής Επενδυτική Θέση, 14 Μάρτιος 2014.

⁴ Mackenzie King (1874-1950), 10^{ος} πρωθυπουργός του Καναδά, κυβέρνησε (1921-26, 1926-1930, 1935-1948).